

ירושלים: ו' שבט תשפ"ה

04 פברואר 2025

תיקנו: 803-11-2023-000647

אל: שר המשפטים

מאת: שירה עמנואל, עו"ד, ייעוץ וחקיקה (ציבורי-חוקתי)

שלום רב,

הנדון: חוות-דעת לוועדת שרים לחקיקה בעניין הצעת חוק בתי המשפט (תיקון - תקופת

צינון למינוי שופט שכיהן כפרקליט), התשפ"ג-2023, פ/3702/25, של חבר הכנסת

חנוך מלביצקי

עמדת ייעוץ וחקיקה: התכלית שביסוד הצעת החוק נטענת בעלמא, ללא כל

ביסוס עובדתי, מנגנון הצינון המוצע גורף ואינו מידתי ויש להתנגד לו

הצעת החוק:

במסגרת ההצעה מוצע לקבוע תקופת צינון שתחול על כל מי שכיהן כפרקליט בפרקליטות המדינה או כתובע בכל רשות ציבורית אחרת (למשל: **תובע משטרתי, עירוני ועוד**), כך שלמשך שלוש שנים ממועד סיום התפקיד הוא לא יוכל להתמנות לשופט בבית המשפט השלום או בבית המשפט המחוזי. לפי הנתען בדברי ההסבר, נוכח שיעורי ההרשעה הגבוהים בישראל, קיים חשש כי למועמדים לשפיטה שמגיעים מהתביעה, קיימת הטיה לטובת גורמי האכיפה.

טעמי חוות - הדעת:

ההצעה מעוררת קשיים משמעותיים ואין מקום לתמוך בה:

ראשית, מדובר בשימוש במנגנון הצינון לתכליות שאינן מקובלות ואינן מבוססות.

תקופת צינון של שלוש שנים, המבוססת על נימוק ספקולטיבי ללא כל תשתית עובדתית, פוגעת בחופש העיסוק של ציבור רחב באופן גורף. משמעותה יצירת אפקט מצנן, הרתעה והצרת צעדי ציבור פרקליטי המדינה, התובעים העירוניים, התביעה המשטרתית ועוד, תוך פגיעה באכיפה הפלילית ובתוך כך באינטרס הציבורי.

מנגנון תקופות צינון הוא מנגנון חריג המגביל את חופש העיסוק ועיקר תכליתו להבטיח טוהר מידות, למנוע ניגודי עניינים ולהבטיח מעבר תקין ובטוח בין תפקידים בעלי השפעה כדי למנוע ניצול לרעה של מידע רגיש או קשרים מקצועיים. במגזר הציבורי, מטרת תקופות הצינון היא בעיקר למנוע מצב שבו נבחר ציבור או בעלי תפקידים בכירים עושים שימוש בהשפעתם או במידע שצברו לטובת תפקידים אחרים, ציבוריים או פרטיים. כך נשמר אמון הציבור ומובטחת קבלת החלטות עניינית ומקצועית.

כעת מוצע לעשות שימוש במנגנון של תקופת צינון לתקופה ממושכת לאוכלוסיה רחבה ביותר ולתכלית שונה לחלוטין - כדי למנוע הטיות שנטען כי קיימות במערכת השפיטה הפלילית. זאת בהיעדר כל תשתית שהיא.

שנית, אין הלימה בין התכלית המוצהרת של הצעת החוק לבין התחולה הרחבה והגורפת שלה על כלל מייצגי המדינה בערכאות וכלל התובעים של הרשויות השונות. מעבר לכך שלא הוצג כל בסיס עובדתי שיצדיק קביעת מנגנון צינון גורף כמוצע, מוצע להחילו על קבוצה גדולה של פרקליטים ותובעים אשר כלל אינם עוסקים בפלילים, אלא בנושאים אזרחיים ומינהליים, ולא הוסבר כיצד עיסוקם, שחלקו הגדול עוסק בכלל בהגשת כתבי הגנה ולא בהגשת כתבי תביעה, מייצר הטיה להרשעה פלילית בשפיטה. עוד יצוין, כי הצעת החוק מבקשת למנוע מכלל הפרקליטים והתובעים מינוי לשפיטה, בכלל הערכאות, הגם שבפועל שיעור ההליכים שהמדינה צד להם בבית המשפט אינו גבוה, כך שגם במובן זה מדובר במנגנון צינון לא מידתי. מכל מקום, הצעה זו אם היה בסיס להסדר המוצע, וכאמור אין כזה, נכון היה שתחול גם על עורכי דין המכהנים כסנגורים מחשש להטיה דומה. בנוסף, לא הועברו כל נתונים בנוגע לשיעור ההליכים הפליליים בבתי המשפט ביחס להליכים אזרחיים ומינהליים.

שלישית, מהנהלת בתי המשפט נמסר כי כבר כיום קיימים הסדרים פרטניים למתמנים לשפיטה על מנת ליצור הפרדה מעבודתם הקודמת. מדובר באמצעי מידתי הרבה יותר, אשר לא מגביל את האפשרות של אדם להתמנות לשפיטה ולצד זאת דואג שלא ידונו בתקופה הראשונית בהליכים הנוגעים למקום עבודתם הקודם. זאת, נוסף על המגבלות החלות ממילא על הפרקליטים בשירות המדינה לפי חוק שירות המדינה (הגבלות לאחר פרישה), (התשכ"ט-1969). כך למשל, במסגרת החוק על השופטים להימנע, בין השאר, מדיון באותם נושאים שטופלו על ידם כפרקליטים. כמו כן, נמסר כי הנהלת בתי המשפט עובדת על גיבוש נוהל עבודה להסדרה מערכתית אחידה של הנושא כך שכלל לא ינותבו לשופט תיקים במעורבות גוף שבו הועסק או מילא תפקיד טרם מינויו לשיפוט. ולפיכך אין כל צורך במנגנון הגורף המוצע.

לבסוף יצוין, כי ההצעה אינה מבוססת על תשתית כלשהי, ועולה חשש שהיא מהווה ניסיון להרתיע את גורמי האכיפה מלבצע את מלאכתם, באמצעות הצרת האפשרות של הקידום התעסוקתי שלהם ותוך פגיעה בעקרונות של שלטון חוק. מדובר בניסיון לפגוע באכיפה הפלילית, לגרום לאפקט מצנן ולפגוע באינטרס הציבורי, זאת על סמך ספקולציות נעדרות כל תשתית עובדתית.

העתק:

1. מנהל מערך ייעוץ וחקיקה, מר שרון אפק.
2. המשנה ליועצת המשפטית לממשלה (משפט ציבורי-חוקתי), אביטל סומפולינסקי.